

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/870/2014.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *Dr. Pokol Béla alkotmánybíró* párhuzamos indokolásával és *Dr. Bragyova András, Dr. Kiss László, valamint Dr. Lévay Miklós* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzése, valamint az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény 15. § (1) bekezdés *b*) pontja – az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésére és XV. cikk (2) bekezdésére alapított – alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény 15. § (1) bekezdés *b*) pontja – az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdésére alapított – alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt Együtt – a Korszakváltók Pártja (székhelye: 1123 Budapest, Alkotás utca 17–19., nyilvántartó bíróság neve és a nyilvántartási szám: Fővárosi Törvényszék, 15146) (a továbbiakban: I. rendű indítványozó) és Szigetvári Viktor (a továbbiakban: II. rendű indítványozó; a továbbiakban együtt: indítványozók) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján, 2014. április 29-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúriánál, az Alkotmánybírósághoz címezve.
- [2] Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban azt kérelmezték, hogy az Alkotmánybíróság az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény (a továbbiakban: Vjt.) 15. § (1) bekezdés *b*) pontját, valamint a Kúria Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzését – a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 1063/2014. számú határozatára is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg, mivel ezek az álláspontjuk szerint sértik az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdését, és a XXIII. cikk (1) bekezdésében elismert választójoggal összefüggésben a XV. cikk (2) bekezdését.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz közvetlen előzményéhez tartozik, hogy az NVB az 1063/2014. számú határozatában, és az annak mellékletét képező jegyzőkönyvben állapította meg az

országgyűlési képviselők 2014. évi választása országos listás szavazásának eredményét. A határozat melléklete szerinti jegyzőkönyvben került megállapításra, hogy az országgyűlési képviselők 2014. évi választásán az egyes országos listák hány mandátumra jogosultak, és a mandátumra jogosult országos listákról mely jelöltek jutottak mandátumhoz.

- [4] Az NVB határozat ellen az indítványozók terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, I. rendű indítványozó, mint jelölő szervezet, II. rendű indítványozó, mint az egyik érintett országos listán szereplő jelölt. A Kúria elé terjesztett felülvizsgálati kérelmükben az indítványozók az NVB határozat alaptörvény-ellenességét állították. A felülvizsgálati kérelmükben előadták, hogy az NVB támadott határozata azzal, hogy a Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a győztes egyéni jelöltekre jutó töredékszavazatokat az országos listás eredmény megállapítása során figyelembe vette, sérti az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdését, valamint a XXIII. cikk (1) bekezdésében elismert választójoggal összefüggésben a XV. cikk (2) bekezdését. Felülvizsgálati kérelmükben kifejtették, hogy azért nem indítványozzák az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerinti alkotmánybírói eljárás kezdeményezését, mert az meggátolná a Ve. szerinti eljárási határidők megtartását.
- [5] A felülvizsgálati kérelem tárgyában a Kúria 2014. április 26. napján hozta meg döntését. A Kúria Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzésében érdemi vizsgálat nélkül utasította el az indítványozók felülvizsgálati kérelmét. A Kúria döntésében hangsúlyozta, hogy felülvizsgálati kérelmet a Ve. 223. § (3) bekezdése szerint jogszabálysértésre lehet alapítani, azonban a választási rendszer, illetőleg az annak alapját képező normarendszer felülvizsgálatára nincs hatásköre, jogalkotási kérdésekben az egyedi ügyben született határozat felülvizsgálata során nem foglalhat állást. Mivel a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazta, hogy a támadott NVB határozat milyen okból jogszabálysértő, a megjelölt jogszabályhelyekhez kapcsolódóan valójában milyen tényleges jogszabálysértés történt, a Kúria megállapította, hogy az indítványozók felülvizsgálati kérelme érdemi vizsgálatra alkalmatlan.
- [6] 3. Az indítványozók a fentiekben ismertetett előzmények után a Ve. 233. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Kúria Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzése ellen.
- [7] Alkotmányjogi panaszukban a Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontjának, valamint a Kúria Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzésének – az NVB 1063/2014. számú határozatára is kiterjedő hatályú – megsemmisítését indítványozták az alábbi indokok alapján.
- [8] 3.1. Az indítványozók mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadása, és érdemi elbírálása mellett érvelnek, tekintettel arra, hogy a befogadás tartalmi és alaki feltételei teljesülnek.
- [9] Az indítványozók számos korábbi alkotmánybírói határozatban kifejtett jogértelmezést idéznek és tartják azokat irányadónak, tekintettel arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése és a XXIII. cikk (1) bekezdése lényegében azonos az előző Alkotmány 70. § (1), és 70/A. § (1) bekezdéseivel, továbbá az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése szövegszerűen megegyezik a korábbi Alkotmány 71. § (1) bekezdésével.
- [10] 3.2. Az indítványozók felidézik az Alkotmánybírói eljárás egy korábbi döntését, mely szerint „az Országgyűlés széles döntési szabadsággal rendelkezik a választási rendszer megválasztása, a választási eljárás szabályainak megállapítása során. A törvényhozó szabadon határozza meg a

választókerületi rendszereket, a jelöltállítás, a szavazás és a mandátumszerzés rendjét. Az Országgyűlés ezt a döntési szabadságát a választójogi szabályok megalkotása során is, csak az Alkotmány keretei között gyakorolhatja, úgy köteles ezeket a szabályokat meghozni, hogy azok az Alkotmány rendelkezéseivel ne ütközzenek, Alkotmányban szabályozott alapvető jogot alkotmányellenes módon ne korlátozzanak.” [63/B/1995. AB határozat, ABH 1996, 509, 513.] Az indítványozók szerint a választási rendszer meghatározásának szabadságából következik, hogy a többségi, arányos vagy vegyes rendszer alkalmazása önmagában nem veti fel a szavazatok egyenlő súlyának sérelmét, azonban a megalkotott választási rendszeren, illetve vegyes rendszer esetében annak részelemein belül a szavazatok egyenlő súlyozásának követelményétől csak alkotmányos indokkal lehet eltérni. Kifejtik, hogy az Országgyűlés az új Ve. és Vjt. megalkotásával jellemzően egy kétszavazatos, három alrendszeret tartalmazó választási rendszert vezetett be. Egyrészt a 106 egyéni választókerületben egyfordulós, érvényességi küszöb nélküli relatív többségi rendszer érvényesül, másrészt a választópolgárok közvetlenül, országos pártlistákra leadott szavazataival a rendszer arányos elemében listás mandátumok szerezhetőek meg, valamint ugyancsak ezen, a pártok országos listáiról lehet mandátumot szerezni az egyéni választókerületben leadott egyes szavazatokkal. Ez utóbbi, a töredékszavazatokkal megszerezhető országos listás mandátumoknak az a rendeltetése a választási rendszeren belül, hogy az egyéni választókerületekben leadott szavazatokkal összefüggő kompenzációt valósítsanak meg.

- [11] A Vjt. támadott 15. § (1) bekezdés *b)* pontja szerint a győztes jelöltre leadott, a második legtöbb szavazatot elérő jelölt eggyel növelt szavazatainak kivonása után fennmaradó szavazatok is töredékszavazatnak minősülnek (a továbbiakban: „győztes kompenzáció”), amelyekkel így az országos listáról mandátumot lehet szerezni, ezért ellentétes a választójog egyenlőségének elvével.
- [12] Az indítvány szerint a választójog egyenlőségét kimondó 2. cikk az Alaptörvényben ugyan nem az alapvető jogokat elismerő *Szabadság és felelősség* részben található, azonban a választójog, mint Alaptörvényben biztosított jog egyik lényegi jellemzőjét képezi. A választójog egyenlősége nem pusztán ebből, az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdéséből következik, hanem az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésében elismert választójoggal összefüggésben a diszkrimináció-tilalmat előíró XV. cikk (2) bekezdéséből is, mely már egy korábbi alkotmánybírói határozat alapján is speciális egyenlőségi szabálynak volt tekinthető.
- [13] Az indítványozók hivatkoznak a 809/B/1998. AB határozatban kifejtettekre: „[a] választójog egyenlőségének alkotmányos elve két követelményt támaszt a választási törvény megalkotójával szemben: egyrészt a választójog a választópolgárok szempontjából azonos értékű legyen, másrészt a szavazatok lehetőleg azonos súlyúak legyenek egy-egy képviselő megválasztásánál.” (ABH 2000, 783, 784). Az alkotmányjogi panasz szerint ez azt zárja ki, hogy egyik választópolgár több szavazatot adhasson le, mint egy másik választó, míg a szavazatok lehetőség szerinti arányos súlya azt a követelményt támasztja, hogy lehetőség szerint azonos mértékben eredményezzen mandátumot minden egyes szavazat. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából az is következik, hogy a szavazatok egyenlő súlyának, mint a választójog lényegi részét képező egyenlőségen keresztül megvalósuló korlátozására ennek megfelelően a szükségesség-arányosság követelményének megtartásával van alkotmányos lehetőség.

- [14] A vesztes egyéni jelöltre leadott szavazatok kompenzálásának alkotmányos indoka a szavazatok lehetőség szerint azonos súlyának elősegítése, hiszen kompenzáció nélkül a vesztes jelöltre leadott szavazatok súlya nulla lenne.
- [15] A Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti „győztes kompenzáció” is csak akkor felel meg az Alaptörvény rendelkezéseinek, ha annak alkotmányos indoka van. E körben kiemelik az indítványozók, hogy a győztes jelöltre leadott szavazatok súlya az egyet szükségképpen meghaladja, ez az alkotmányos indok nem szolgálhat a „győztes kompenzáció” alapjául, hiszen eleve felülsúlyozott a győztes jelöltre leadott szavazat. Az indítvány külföldi példákkal szemlélteti, hogy a „győztes kompenzáció” lehetséges alkotmányos indoka lehet a kormányozhatóság, a stabil kormánytöbbség létrejöttének elősegítése, azonban a Vjt. által bevezetett vegyes választási rendszer a korábbi magyar választási rendszerhez képest erősebben többségi jellegű, így az indítványozó álláspontja szerint a kormányozhatóság érdekében további korrekcióra nincsen elkerülhetetlenül szükség.
- [16] Az indítványozók szerint a Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontja szerinti „győztes kompenzációnak” nincs olyan alkotmányos indoka, amely elkerülhetetlenül szükségessé tenné a szavazatok súlyára vonatkozó követelmény – a relatív többségi rendszerelem lényegéből nem következő – korlátozását, ezért ellentétes az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdésével, valamint az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésében elismert választójoggal összefüggésben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével.

II.

- [17] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. cikk (1) Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [18] 2. A Vjt. támadott rendelkezésének szövege:

„15. § (1) Töredékszavazatnak minősül az egyéni választókerületben

[...]

b) a mandátumot szerző jelölt szavazataiból a második legtöbb szavazatot elérő jelölt egygel növelt szavazatainak kivonása után fennmaradó szavazatszám.”

[19] 3. Az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés a Kúria Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzése.

III.

[20] Az alkotmányjogi panasz az Abtv.-ben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek megfelel.

[21] Az alkotmányjogi panasz a Ve. 233. § (1) bekezdésében írt határidőben érkezett: az indítványozók a támadott végzést 2014. április 26-án vették át, panaszukat pedig 3 napon belül, április 28-án nyújtotta be a Kúriához, az Alkotmánybírósághoz címezve. A kérelem megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek.

[22] A jelen esetben a választás eredményének megállapításakor közvetlenül alkalmazott jogszabály érdemi vizsgálatának elkerülése vagy elhalasztása az eredmény további megkérdőjelezését tenné lehetővé, ezért indokolt lehet a panasz mindkét elemének érdemi vizsgálata.

[23] Tekintettel arra, hogy az indítványozók a kúriai eljárásban kérelmezők voltak, az Abtv. szerinti érintettség megállapítható. Az indítványozók Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkoznak, és a panasz érdemi elbírálást igénylő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel.

[24] Az indítványozók az alkotmányjogi panaszban hivatkoznak az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdésének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alaptörvény ezen rendelkezése nem tekinthető olyan, az Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek a vélt sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani, mivel a rendelkezés önmagában nem alapvető jogot, hanem a választásokkal kapcsolatos alkotmányos alapvetet, elvárást és eljárási garanciát tartalmaz, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványelemet visszautasította.

[25] Az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével, az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panaszt érdemben bírálta el.

IV.

[26] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt megvizsgálva az alábbi megállapításokat tette.

[27] 1.1. Az indítványozók szerint a Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontja az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésében elismert választójoggal összefüggésben a XV. cikk (2) bekezdésében szereplő hátrányos megkülönböztetés tilalmát sérti. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint olyan általános egyenlőségi szabály, amely az alapvető jogok tekintetében – így a választójog tekintetében is – irányadó. Hasonlóan fogalmazott a 22/2005. (VI. 17.) AB határozat is, amikor megállapította, hogy az „egyenlő választójog speciális egyenlőségi szabálynak tekinthető a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról rendelkező 70/A. § (1) bekezdéséhez képest.” [ABH 2005, 246, 258.] Az indítványozók több helyen hivatkoztak a 809/B/1998. AB határozat azon megállapítására is, hogy a választójog egyenlőségének részét képezi, hogy „a szavazatok lehetőleg azonos

súlyúak legyenek egy-egy képviselő megválasztásánál.” (ABH 2000, 783, 784.) Utalnak arra is, hogy mind a választójogot – az országgyűlési választások vonatkozásában, a magyarországi lakóhellyel rendelkezés kivételével –, mind a hátrányos megkülönböztetés tilalmát az Alkotmánnyal azonos módon szabályozza az Alaptörvény, ezért az Alkotmánybíróság korábbi joggyakorlata továbbra is irányadó, figyelemmel az 1/2013. (I. 7.) AB határozat Indokolásának [50] és [88] bekezdéseire, és a 42/2012. (XII. 20.) AB határozat Indokolásának [23] bekezdésére is.

- [28] Amint a 63/B/1995. AB határozat is kimondta: „[...] az Országgyűlés széles döntési szabadsággal rendelkezik a választási rendszer megválasztása, a választási eljárás szabályainak megállapítása során. A törvényhozó szabadon határozza meg a választókerületi rendszereket, a jelöltállítás, a szavazás és a mandátumszerzés rendjét. Az Országgyűlés ezt a döntési szabadságát a választójogi szabályok megalkotása során is, csak az Alkotmány keretei között gyakorolhatja, úgy köteles ezeket a szabályokat meghozni, hogy azok az Alkotmány rendelkezéseivel ne ütközzenek, Alkotmányban szabályozott alapvető jogot alkotmányellenes módon ne korlátozzanak.” [ABH 1996, 509, 513.] Az Alkotmánybíróság ezért eddig tartózkodott a választási rendszer, illetve a rendszer valamely eleme (többségi elem, arányos elem, kompenzációs elem) egészének felülvizsgálatától, egyes szabályozási megoldásokat azonban érdemben megvizsgált.
- [29] A Vjt. vegyes választási rendszert tartalmaz, a többségi és az arányos választási rendszer egyes jellemző elemeit vegyíti. A 809/B/1998. AB határozat szerint „[a] választójog egyenlőségének alkotmányos elve két követelményt támaszt a választási törvény megalkotójával szemben: egyrészt a választójog a választópolgárok szempontjából azonos értékű legyen, másrészt a szavazatok lehetőleg azonos súlyúak legyenek egy-egy képviselő megválasztásánál.” (ABH 2000, 783, 784.) A szavazatok azonos értéke – amely alatt a jelen határozat azt érti, hogy az egyik választópolgár ne adhasson le több szavazatot, mint a másik – feltétel nélküli, a szavazatok egyenlő súlya azonban nem abszolútizálható, hiszen: „A választójog egyenlősége nem jelenti és nem is jelentheti a választáskor kifejezett politikai akaratok csorbíthatatlanul egyenlő érvényesülését. Bár az Alkotmány kinyilvánítja a választójog egyenlőségét, az állampolgári politikai akarat képviselőik útján való, azaz közvetett érvényesülése természetesen aránytalanságot eredményez. Az állampolgár valamely párt politikai orientáltságának elfogadásával és támogatásával vállalja a választás előre pontosan meg nem állapítható következményeit.” [3/1991. (II. 7.) AB határozat, ABH 1991, 15, 17–18.]
- [30] Az indítványozók szerint ugyanakkor a szavazatok egyenlő súlyának korlátozása a szükségesség és arányosság követelményére figyelemmel lehetséges, hiszen ez a választójoggal összefüggő megkülönböztetésként értelmezhető. Bár a választási rendszer meghatározásának szabadságából következően a többségi, arányos vagy vegyes választási rendszer önmagában nem sérti a szavazatok egyenlő súlyát, de a rendszer egyes részelemei vizsgálhatók ebből a szempontból. Jelen esetben a töredékszavazatokkal megszerezhető országos listás mandátumoknak az egyik rendeltetése az, hogy az egyéni választókerületekben leadott szavazatokkal összefüggő kompenzációt valósítsanak meg. Ez a vesztes jelöltre leadott szavazatok súlyát növeli, e szavazatok érvényesülését segíti elő. A Vjt. támadott szabálya értelmében azonban a győztes jelöltre leadott, a második legtöbb szavazatot elérő jelölt eggyel növelt szavazatainak kivonása után fennmaradó szavazatok is töredékszavazatnak minősülnek, így a győztes jelöltre leadott szavazatok is nagyobb súllyal

érvényesülhetnek, mert több, mint egy mandátumot (egy egyéni választókerületben elnyert mandátumot) lehet megszerezni velük.

- [31] 1.2. Az alkotmányjogi panasz vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Alaptörvény – az Alkotmányhoz hasonlóan – a választójog gyakorlásának pontosabb kereteiről, és magáról a választási rendszerről néhány választási alapelv előírásán kívül, közvetlenül nem tartalmaz részletesebb rendelkezéseket, a törvényhozásra bízva a választási rendszerre vonatkozó szabályok megalkotását, így a garanciarendszer kialakítását is. Így továbbra is irányadó az az Alkotmánybíróság gyakorlatából származó alapvető tétel, amely szerint „[...] az Országgyűlés széles döntési szabadsággal rendelkezik a választási rendszer megválasztása, a választási eljárás szabályainak megállapítása során. A törvényhozó szabadon határozza meg a választókerületi rendszereket, a jelöltállítás, a szavazás és a mandátumszerzés rendjét” [63/B/1995. AB határozat, ABH 1996, 509, 513.], valamint, hogy e törvényhozói szabadságnak csak az Alaptörvény szab kereteket, és az, hogy alapvető jogot alaptörvény-ellenes módon ekkor sem lehet korlátozni. Az arányos képviselő elvét az Alaptörvény szövegszerűen nem rögzíti, és ez az Alaptörvényből nem is következik kényszerítően.
- [32] A törvényhozó széles mozgástere természetesen nem jelenti azt, hogy az Alaptörvény rendelkezéseiből ne következzenek olyan követelmények, amelyek a választási rendszerre vonatkozó szabályok alkotmányossági mércéjéül szolgálnak. Az indítvánnyal érintett alkotmányjogi kérdés e követelmények közül azokat érinti, amelyek az általános jogegyenlőségi szabály speciális formájának tekintendő egyenlő választójogból fakadnak. Az egyenlő választójog elvét az országgyűlési képviselők megválasztása kapcsán az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdése tartalmazza. Ez önmagában nem alapvető jog, hanem alkotmányos alapelv, Alaptörvényben szabályozott garancia, ezért ennek sérelme sem az alapjogokra vonatkozó, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében szabályozott szükségességi és arányossági teszt szerint ítéltető meg. [Hasonlóan: 32/2004. (IX. 14.) AB határozat, ABH 2004, 446, 453.]
- [33] Amint az indítványozók is kifejtették, a választójog egyenlősége, mint alkotmányos alapelv, a választójog egyenlő értékűségét (plurális választójog kizárását) mint abszolút követelményt, és a szavazatok lehetőség szerinti – relatív – azonos súlyának követelményét jelenti. Ez utóbbi azonban nem jelenti és nem is jelentheti a kifejezett politikai akaratok csorbítatlanul egyenlő érvényesülését. A törvényhozónak törekednie kell arra, hogy közel azonos számú szavazó döntése eredményezzen mandátumot, és nem lehet az a mandátumkiosztás célja, hogy egyes választói csoportokhoz tartozó személyek indokolatlanul hátrányosabb helyzetbe kerüljenek másokhoz képest. A 22/2005. (VI. 17.) AB határozat azt is kimondta, hogy: „A választójog egyenlő értékűsége azt jelenti, hogy minden választópolgár azonos számú szavazattal rendelkezik, és a szavazatszámolásnál minden szavazat ugyanannyit ér. [...] A tartalmi egyenlőség szempontjából annak nincs jelentősége, hogy az országgyűlési képviselő-választás során konkrétan hány szavazat eredményez mandátumot. A többségi rendszerekben ugyanis a megegyező nagyságú választókerületekben is elkerülhetetlenül eltérő számú szavazat eredményez mandátumot, tekintettel arra, hogy az egyes kerületekben eltérhet a versengő jelöltek (pártok) száma és támogatottsága, valamint kerületenként különböző a szavazásban ténylegesen részt vevő választópolgárok száma. Következésképpen

a »lehetőleg azonos súlyú«, illetőleg »a közel azonos súlyú« szavazatok követelménye nem vonatkozhat a szavazásban résztvevő választópolgárok [...] ténylegesen leadott szavazataira és azok egymáshoz való viszonyára. A választási részvétel, a választópolgárok aktivitása miatti eltérések és a ténylegesen leadott szavazatok megoszlása nincs kihatással az [...] egyenlő választójog elvének érvényesülésére.” (ABH 2005, 239, 249–251.) A szavazatok lehetőség szerinti azonos súlya tehát az eljárási értelemben vett egyenlőséget valósítja meg: lehetőséget teremt arra, hogy egyenlő számú választópolgár döntése eredményezzen mandátumot. Hasonlóképpen, a 809/B/1998. AB határozat szerint „[a]z egyéni választókerületek eltérő nagysága (választási földrajz), illetőleg az egy mandátum megszerzéséhez szükséges konkrét szavazatok száma (választási matematika) miatt a választások után, a választási eredmények ismeretében természetesen nem lehet abszolút értelemben vett egyenlőség a szavazatok súlyában.” (ABH 2000, 783, 784.) Az Alkotmánybíróság ugyanakkor következetes volt abban, hogy nem követelte meg a választójog ún. „effektív egyenlőségét”. A választójog egyenlősége nem jelenti azt, hogy a választáskor kifejezett politikai akaratok csorbítatlanul egyenlően fognak érvényesülni. [Hasonlóan: 3/1991. (II. 7.) AB határozat, ABH 1991, 15, 17-18.; 809/B/1998. AB határozat, ABH 2000, 783.]

- [34] Valamely jelölt vagy jelölő szervezet támogatásával valamennyi választópolgár azonosan vállalja a választás előre pontosan nem látható következményeit. A választási rendszernek azok a szabályai, amelyek a választópolgárok előre pontosan meg nem határozható akaratnyilvánítása eredményeképpen vannak hatással a szavazatok egymáshoz viszonyított súlyára, nem az eljárási értelemben vett egyenlőséggel, hanem az ún. „effektív egyenlőséggel” állnak összefüggésben. Tipikusan ilyen szabályok a mandátumszerzés rendjét meghatározó olyan előírások, amelyek önmagukban véve „semlegesek”, azaz nem hoznak hátrányos helyzetbe egyes választói csoportokat. A mandátumszerzés aránytalanságában rejlő előnyt vagy hátrányt ezek kizárólag a választók döntése nyomán, utólag megállapítható módon eredményezhetnek. Így azonban ez a kérdés már nem a szabály diszkriminatív voltának, hanem a választási rendszer arányosságának kérdésévé válik.
- [35] Az Alkotmánybíróság ezen gyakorlata összhangban van az Emberi Jogok Európai Bíróságának az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első kiegészítő jegyzőkönyvének 3. Cikkében foglalt szabad választásokhoz való joghoz kapcsolódó gyakorlatával. „A Bíróság már megállapította, hogy az 1. jegyzőkönyv 3. cikke egyéni jogokat biztosít, beleértve a választás jogát és a választhatóság jogát. Bármilyen fontosak is ezek a jogok, azonban nem abszolút jellegűek. Mivel a 3. cikk úgy ismeri el őket, hogy *expressis verbis* nem említi és nem definiálja, van lehetőség »implicit korlátozásokra« és a szerződő államoknak e tekintetben széleskörű mozgásszabadságuk van. Saját belső jogrendjükben a választáshoz való jogot és a választhatósághoz való jogot feltételekhez köthetik, amelyeket a 3. cikk elvben nem zár ki.” (EJEB, *Orujov kontra Azerbajdzsán* (4508/06), 2011. július 26., 40. bekezdés.) A *Yumak és Sadak kontra Törökország* ítéletében nem találta a Bíróság a szabad választásokhoz való joggal ellentétesnek, hogy a kérelmező, akinek pártja az egyik tartományban megszerezte a szavazatok közel 46 %-át, nem szerezhetett képviselői mandátumot, mert pártja országosan nem érte el a 10 %-os bejutási küszöböt, és így a tartományra jutó három mandátumot olyan jelöltek szerezték meg, akik a szavazatok 14, illetve 10%-át kapták a választóktól abban a tartományban (EJEB, *Yumak és Sadak kontra Törökország* [GC] (10226/03), 2008. július 8.).

- [36] A törvényhozó által választott, és a Vjt. támadott rendelkezésében megjelenő szabályt – amely nem vesztes-kompenzációnak, hanem „győztes-prémiumnak” minősül – az Országgyűlés a széleskörű döntési szabadságával élve fogadta el. A Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontja nem akadályozza az indítványozóknak az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésében biztosított azon jogát, hogy az országgyűlési képviselők választásán választók, illetőleg választhatók legyenek – más választópolgárokhoz és jelöltekhez hasonlóan. Nem minősül továbbá olyan szabálynak sem, amely ne biztosítana a választásokat megelőzően egyenlő esélyt a jelöltként indulóknak.
- [37] A „győztes kompenzáció” jogintézménye történetileg létező, és Magyarországon is ismert. Ennek a Vjt. szerinti szabályozása a többségi és az arányos (listás) választás elemeit úgy vegyíti, hogy a módszer az egyik rendszer alkalmazásából sem következik feltétlenül. Az egyéni kerületben a győztes az egyetlen mandátumot megszerzi a rá leadott szavazatokkal, vagyis mindazoknak a szavazata, akik a győztesre szavaztak, mandátum szerzéséhez vezet. Listán a kompenzáció (kiegyenlítés) főszabálya szerint a listára leadott, és (ha van) az egyéni kerületben mandátum szerzéséhez nem vezető szavazatok számítanak. Az újdonság a jelen esetben az, amit az indítvány úgy fogalmaz meg, hogy elvilehetőség van az egynél több mandátum szerzésére az egyéni kerületi (vagyis többségi elven működő) szavazattal. A hatályos megoldásból ugyanakkor nem következik konkrétan meghatározott számú többletmandátum, főleg nem a mandátumok több mint fele. A hatályos megoldás nem a választáson relatív többséget szerző jelölő szervezetet támogatja, hanem csupán (ha van ilyen) az egyéni választókerületi győztest jelölő szervezetet, amely nem feltétlenül azonos a választáson a végeredményt tekintve relatív többséget szerző jelölő szervezettel. A hatályos megoldásban csak jelentős számú, a győztesre leadott „töredékszavazat” eredményez mandátumot (feltéve, hogy jelölő szervezet áll a jelölt mögött és ez a szervezet listát is állított). Ha kicsi a különbség az első kettő jelölt között a kerületekben – vagyis kevés a prémiumhoz vezető töredékszavazat –, nem keletkezik többletmandátum.
- [38] Az Alkotmánybíróság már az 1/2013. (I. 7.) AB határozatban, az Indokolás [58] bekezdésében is rámutatott, hogy „[r]itkán lehet önmagában egyetlen választási szabályról vagy valamely választójogi jogintézményről megállapítani, hogy az a szabad választást korlátozza. A választási szabályoknak összességében kell megfelelniük annak a követelménynek, hogy mindenek felett a választók véleményének szabad kifejezését segítsék elő.” A Vjt. egészének, és a 15. § (1) bekezdés *b*) pontjának megalkotásával a törvényhozó eleget tett a választójog intézményvédelmi oldalából rá háruló azon kötelezettségének, hogy a választójog gyakorlását elősegítse és megfelelő garanciákkal védje, továbbá ne gördítsen olyan akadályt a választójog gyakorlása elé, amely a választási részvételt alaptörvény-ellenesen korlátozná. {Hasonlóan: az 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [39] A többségi vagy arányos, esetleg a vegyes rendszer alkalmazása önmagában nem veti fel a szavazatok egyenlő súlyának sérelmét. Ebből következően alkotmányos lehetne akár egy tisztán többségi választási rendszer is, amelyhez képest pedig – *argumentum a maiore ad minus* – minden vegyes rendszer már arányosít, absztrakt módon tehát eleve alkotmányosnak tekinthető, egészen a „tisztán arányos” választási rendszerig; figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény nem tartalmaz előírást a választási rendszer arányos, többségi illetve kompenzációs alrendszerének arányára.

- [40] Mindezek alapján a Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontjában szereplő rendelkezés sem vizsgálható a választási szabályok összességétől elkülönítve; és kompenzációs, arányosító szabályként önmagában nem ütközik az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdésébe és a XV. cikk (2) bekezdésébe pusztán amiatt, mert az egyéni választókerületben mandátumot nem szerző jelöltre leadott szavazatok mellett a mandátumot szerző jelöltre leadott, a mandátumszerzéshez szükséges számon felüli szavazatot is töredékszavazatnak tekinti.
- [41] Az Alkotmánybíróság ezért, a fent kifejtettek alapján, a Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontját az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdése és a XV. cikk (2) bekezdése alapján támadó alkotmányjogi panaszt, valamint ugyanezen érvek alapján a Kúriának a támadott jogszabályi rendelkezést alkalmazó Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzése elleni alkotmányjogi panaszt is elutasította. Az Alkotmánybíróság megjegyzi azonban, hogy az új és első ízben a gyakorlatban is kipróbált választási rendszer a szerzett tapasztalatok birtokában természetesen módosítható, vagy részleteiben megváltoztatható. Az ezzel kapcsolatos indítványozói felvetések azonban az Országgyűlésre, és nem az Alkotmánybíróságra tartoznak.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [42] Tartalmilag egyetértek a határozatnak mind a kúriai döntés, mind a támadott jogszabályi rendelkezés megsemmisítésének elutasításával, ám az eljárás szempontjából fenntartásaim vannak a határozattal, és párhuzamos indokolást csatolok hozzá.
- [43] Az indítványt a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (továbbiakban Ve.) 233. § (1) bekezdése és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján nyújtották be, melyek az alkotmányjogi panasz két, teljesen eltérő eljárását jelentik. A választási eljárási törvényben létrehozott speciális alkotmányjogi panasz lehetőségét az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének *g)* pontja teremtette meg, amikor az Alkotmánybíróság számára további sarkalatos törvényben lehetővé tette további hatáskörök megállapítását. A Ve. 233. § (1) bekezdése ez alapján hozta létre a választási eljárás során felmerült viták ügyeiben hozott kúriai döntések ellen az Alkotmánybíróság előtti speciális alkotmányjogi panaszt, nagyon rövid határidőt – kétszer három napot – adva ennek eldöntésére. Ebben az eljárásban csak a kúriai döntést lehet megtámadni az alkotmányjogi panasszal, de a kúriai döntés alapját jelentő jogszabály esetleges alaptörvény-ellenességét ebben az eljárásban nem lehet indítványozni, erre ott van az alkotmánybírói törvény 26. § (1) bekezdése alapján benyújtható rendes alkotmányjogi panasz, mely jóval hosszabb határidőt ad az alkotmánybíróknak a döntés megfontolására.
- [44] A jelen esetben az indítványozók a két eltérő alkotmányjogi panasz eljárását egyszerre indítványozták, és megítélésem szerint a döntési eljárásunk kezdetén ezeket el kellett volna különíteni. Mivel a kúriai döntési út kimerítése a jogorvoslati út végigjárását is jelentette az ebben érintett indítványozók számára, így jogosan benyújthatták a Ve. 233. § (1) bekezdése alapján kezdeményezett speciális eljárás mellett az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján induló, normakontrollt kérő alkotmányjogi panaszt is, ám ennek eldöntését nem várhatták a Ve. 233. § (1) bekezdése által előírt kétszer háromnapos határidőn belüli eljárásban. Így az elkülönítés után most a rövid határidőn belül csak a kúriai döntés elleni indítványrészt kellett volna az Alkotmánybíróságnak elbírálni, és az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az indítvány másik része által felvetett alaptörvény-ellenesség tárgyában a döntést az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény 15. § (1) bekezdésnek *b)* pontja vonatkozásában el kellett volna halasztanunk. Ezt az indítványi részt a jelenlegi határozat elutasítja, illetve visszautasítja, és az erre felhozott érvekkel én alapvetően egyetértek, ám ezek alapos megvitatása és további érvekkel körbeépítése csak a rendes alkotmányjogi panasz eljárásának hosszabb ideje alatt lehetséges. E mellett rossz precedenst jelent a jövő számára most az, hogy a rövid határidejű, speciális eljárásban elintézendő alkotmányjogi panasz összevonását az éves határidővel működő alkotmányjogi panasszal ez a határozat impliciten elfogadni látszik. A következő választásoknál ez növelni fogja a problémákat, mert a kúriai döntések megtámadása mellett így az alapul fekvő jogszabályi rendelkezések megtámadását is

rendszeressé teheti a jövőben, és ez a kétszer háromnapos eljárásban megoldhatatlan helyzetek elé állíthatja az Alkotmánybíróságot.

- [45] Megítélésem szerint ezt a kérdést elvi szinten kellett volna kezelni a mostani határozatunkban, és ki kellett volna mondani a Ve. 233. (1) bekezdése alapján benyújtott indítványok összekötésének tilalmát az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján normakontrollt kérő indítvánnyal. Ennek elmaradása miatt írtam párhuzamos indokolásomat, és bízom benne, hogy később egy hasonló ügyben a többségi határozat maga is át fogja majd venni ezt az álláspontot.

Budapest, 2014. május 5.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László alkotmánybíró különvéleménye

- [46] 1. Az alkotmányjogi panasz részbeni érdemi elbírálásával nem értek egyet. Álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszt teljes egészében vissza kellett volna utasítani.
- [47] 2. Ennek indokát nem az alkotmányjogi panaszban előadott érvek megalapozatlanságában látom, hanem abban, hogy az Alaptörvény hatályba lépésével és azzal összefüggésben kialakított anyagi és eljárásjogi szabályok lényegesen és ténylegesen leszűkítették az Alkotmánybírósághoz fordulás jogát, illetve az Alkotmánybíróság lehetőségét egyes alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdésekben való állásfoglalásban. Ez a probléma közismert a közpénzügyi tárgyú jogszabályok alkotmányossági vizsgálat alóli kivonása óta, de hasonló anomáliára mutattam rá az ellenállási jog értelmezése kapcsán hozott 3012/2012. (VI. 21.) AB végzéshez fűzött párhuzamos indokolásomban is.
- [48] 3. A határozat többségi indokolása szerint a „Kúria Kvk.III.37.512/2014/3. számú végzésében érdemi vizsgálat nélkül utasította el az indítványozók felülvizsgálati kérelmét. A Kúria döntésében hangsúlyozta, hogy felülvizsgálati kérelmet a Ve. 223. § (3) bekezdése szerint jogszabálysértésre lehet alapítani, azonban a választási rendszer, illetőleg az annak alapját képező normarendszer felülvizsgálatára nincs hatásköre, jogalkotási kérdésekben az egyedi ügyben született határozat felülvizsgálata során nem foglalhat állást. Mivel a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazta, hogy a támadott NVB határozat milyen okból jogszabálysértő, a megjelölt jogszabályhelyekhez kapcsolódóan valójában milyen tényleges jogszabálysértés történt, a Kúria megállapította, hogy az indítványozók felülvizsgálati kérelme érdemi vizsgálatra alkalmatlan.”.
- [49] 4. A normafelülvizsgálat és -kasszáció hatáskörét – az önkormányzati rendeletek kivételével – az Alaptörvény az Alkotmánybíróságnak tartja fenn. Helytálló tehát az a kúriai érvelés, amely szerint a Ve. támadott szabályának felülvizsgálatát – az egyébként is rendkívül szűkre szabott (háromnapos) választási eljárási határidőn belül – rendesbíróság nem végezheti el. Ezek a hatalommegosztásra és az alapjog-védelemre vonatkozó szabályok azonban nem alkotnak zárt rendszert, vagyis a rendesbírósági jogvédelem hiányát az alkotmánybírósági jogvédelem nem tudja minden esetben pótolni.

- [50] Ahogyan az Alkotmánybíróság több határozatában hangsúlyozta, „az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapvető feltétele az is, hogy a támadott bírósági határozatban az alaptörvény-ellenesnek vélt rendelkezést a bíróság valóban alkalmazza. Ez következik abból, hogy a törvény az alkalmazása folytán fordulatot használja” [3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, 3088/2014. (IV. 1.) AB végzés]. Figyelemmel arra, hogy – hatáskör hiányában – a támadott kúriai ítélet nem alkalmazta az indítványozók által támadott szabályt, így az alkotmányjogi panaszukat be sem lehetett volna fogadni, hanem azt teljes egészében vissza kellett volna utasítani az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján.
- [51] Mindez rámutatott volna arra is, hogy a jelenlegi hatásköri szabályok alapján – tekintettel arra, hogy utólagos normakontroll eljárásban nem indítványozták a győztes-kompenzációt előíró szabály alkotmányossági vizsgálatát – az Alkotmánybíróságnak nem volt lehetősége abban az alapvető jelentőségű kérdésben sem állást foglalni, hogy a kétharmados kormánytöbbséget eredményező 2014. általános országgyűlési képviselői választások során alkalmazott győztes-kompenzációs szabály tényleg elkerülhetetlenül szükséges alkotmányos indoka volt-e a választójog – az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdésébe foglalt, a XXIII. cikk (1) bekezdésében elismert választójoggal összefüggésben a XV. cikk (2) bekezdésére vonatkozó – egyenlőségi szabályától való eltérésnek a kormányzás stabilitásának biztosítása érdekében.

Budapest, 2014. május 5.

*Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Lévay Miklós alkotmánybíró különvéleménye

- [52] Nem értek egyet a rendelkező rész első pontjában foglalt döntéssel; az elutasítás helyett meg kellett volna állapítani az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény (a továbbiakban: Vjt.) 15. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességét.
- [53] A vizsgált rendelkezés szerint az egyéni választókerületi mandátumot megszerző jelöltre leadott szavazatok egy része (ami már nem kell a győzelemhez, az egyéni választókerületi mandátum megszerzéséhez) felkerül a jelölt pártjának országos listájára. (a továbbiakban: „győztes kompenzáció”) Az indítvány szerint ez a szabály sérti a választójog egyenlőségének elvét, ellentétes a választójog alaptörvényi tartalmával, valamint nincs összhangban az alapjogi egyenlőségi klauzulával.
- [54] 1. Álláspontom kialakításakor figyelembe vettem, hogy a választójog egyenlősége elvének a jogállami alkotmányokban [ezen belül is az államszervezet demokratikus berendezkedésében, és az ahhoz szorosan kapcsolódó választási rendszerben] sajátos szerepe és funkciója van.
- [55] A választójog egyenlősége nyilvánvalóan olyan alapjogi elem, amelyet a jogállami alkotmányoknak tartalmazniuk kell, és ezt Magyarország Alaptörvénye a 2. cikk (1) bekezdésében egyértelműen deklarálja. Szélesebb megközelítésben ugyanakkor leszögezhető, hogy a választójog egyenlősége önmagában nem jelenti annak biztosítékát, hogy az egyenlő választójog érvényesítésével megtartott minden választás demokratikusnak minősülne. A diktatúrákban, tipikusan az ún. puha diktatúrákban (ld. késő-Kádár-rendszer)

abszolút érvényesült a választójog egyenlősége, amelynek semmi más funkciója nem volt, mint a politikai értelemben vett teljesen homogén parlament összetételének biztosítása. Ezzel szemben a választójog egyenlősége jogállamban, demokratikus berendezkedésben azt biztosítja, hogy minden választójogosult azonos módon és mértékben vehessen részt az egymással versengő politikai erők megmértetésében. Valós és reális versengés nélkül nincs demokratikus választás és nincs tartalma a választójog egyenlőségének. Ebből következően az adott választójogi rendelkezésnek nem lehet más alkotmányossági mércéje, mint az, hogy ellentétes-e a jogállami felfogás szerinti demokratikus választás biztosításának követelményével.

- [56] 2. A konkrét ügyben ennek megfelelően a következő kérdést kell feltenni: a „győztes kompenzációról” szóló törvényi rendelkezést az önmagában vett – a választójog alkotmányossági megítélését lehetővé tevő összes többi elemtől elszakított – választójogi egyenlőség alapján kell vizsgálni, vagy – ellenkezőleg – úgy kell vizsgálni, hogy figyelembe kell venni a demokratikus jelleg megőrzésének mindent felülíró követelményét.
- [57] 3. Ebből fakadóan van jelentősége annak a választási rendszerbeli tényezőnek, hogy egy adott szavazat hány és hányféle mandátum megszerzésében játszik/játszhat közre. A demokratikus választási rendszer szerves részét képezi az a követelmény, hogy az arányosság (ha van ilyen elem a rendszerben, tehát legalább részben listás) a választási versengés során hátrányba kerülő (az egyéni választókerületi mandátumot nem megszerző) jelölt (politikai erő) érdekében érvényesüljön. Ennek tipikus/hagyományos megvalósulási formája az ún. kompenzációs lista (a hatályos magyar megoldás ezt beolvastja a pártok országos listáiba, de attól még ténylegesen létező elem). Ide viszont – a demokratikus jelleg érvényesülése esetén – csak az egyéni választókerületek vesztes jelöltjeire leadott szavazatok kerülhetnek. A győztest is kompenzáló megoldás diszfunkcionális, mert a versengésben előnyösebb helyzetbe került politikai erőt (annak egyik jelöltjét, de áttételesen a jelölő szervet) relatív vagy abszolút helyzeti előnybe juttatja.
- [58] 4. Álláspontomat összegezve: 1) Nem vitatom, hogy a törvényhozónak nagymértékű szabadsága van a választási rendszer kialakításában. 2) Ha viszont a törvényhozó olyan rendszert alakít ki, amelyikben van arányosító elem, nem tekinthet el az erre vonatkozó alkotmányos kötöttségektől és követelményektől. 3) A választójog egyenlősége sérül, ha az arányosítás során a győztesre leadott szavazatok az egyéni választókerületi mandátumon túlmenően további – kompenzációs – mandátumok elnyerését eredményezik, vagyis az arányosítás önmaga ellentétébe átcsapva a rendszert aránytalanná teszi. 4) mindebből következően, ha a választójogi egyenlőséget a maga demokratikus tartalmában és funkciójában értelmezzük, a Vjt. 15. § (1) bekezdés *b*) pontban foglalt rendelkezés (a „győztes kompenzáció” ilyen formája) alaptörvény-ellenes.
- [59] 5. A döntés jogkövetkezménye meghatározásakor az Alkotmánybíróság választhatta volna a *pro futuro* megsemmisítést, annak hangsúlyozásával, hogy a jelen döntésnek nincs semmiféle hatása a lezajlott 2014. évi általános országgyűlési képviselői választásokra, de azt is megtehetette volna, hogy *ex nunc* hatályú döntést hoz, amely a választási eredménynek a

megsemmisített rendelkezés figyelmen kívül hagyásával történő felülvizsgálatát jelentette volna.

Budapest, 2014. május 5.

*Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró*

[60] A különvéleményhez csatlakozom:

*Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró*